

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Γλωσσάρι

Στην Ολλανδία, οι λέξεις που χρησιμοποιούνται συνήθως για να δηλώσουν τους διανοούμενους είναι έννοιες ασαφείς και κάπως τεχνικές, όπως *schrijvers*, συγγραφείς, και *academici*, συλλογική ονομασία όσων κατέχουν έναν πανεπιστημιακό τίτλο.

Η γενική έννοια διανοούμενος, *intellectueel*, υπάρχει βέβαια, αλλά δεν χρησιμοποιείται τόσο συχνά και επίσης δεν έχει έννοια ουδέτερη και θετική όπως η λέξη *academici*. Πράγματι ο όρος *intellectueel* χρησιμοποιείται για να δηλώσει κάποια απόσταση: «Δεν είμαι διανοούμενος», δήλωνε πρόσφατα ο ηγέτης του φιλελεύθερου κόμματος Frits Bolkestein. Η φράση τυπώθηκε ως τίτλος μιας συνέντευξης, για να υπογραμμίσει ότι, παρά τις δημοσιεύσεις του και τη φιλοσοφική του σκευή, ενσαρκώνει μια άλλη πολιτική πρακτική, διαφορετική από την πολιτική της «στράτευσης» των «διανοουμένων».

Η λέξη διανοούμενος προσφέρεται στα ολλανδικά για ειρωνική χρήση - πράγμα που συνιστά έναν ακόμη τρόπο να τηρεί κανείς αποστάσεις. Μιλώντας για διανοούμενους, *intellectuelen*, εννοεί κανείς μια ελάχιστα ρεαλιστική αντιμετώπιση των πραγμάτων.

Αν η λέξη διανοούμενος έχει περιορισμένη χρήση, είναι γιατί υπάρχει μια άλλη έννοια που λειτουργεί ως ισοδύναμο, για να μην πούμε ως

υποκατάστατο. Είναι η λέξη *columnist*, δηλαδή το πρόσωπο που έχει ένα *column*, δηλαδή μία στήλη, σε μία εφημερίδα, εβδομαδιαία ή μηνιαία.

Στην αφετηρία αυτού του είδους, πολύ διαδομένου και ζωντανού σήμερα, βρίσκεται η επιφυλλίδα, είδος κατ' εξοχήν δημοσιογραφικό, ελαφρό, καθημερινό, συχνά χιουμοριστικό, που παραδοσιακά είχε στις εφημερίδες μια θέση στο περιθώριο των μεγάλων θεμάτων. Αυτά τα μικρά σχόλια για ταπεινά θέματα δεν έθιγαν τα μεγάλα πολιτικά και πολιτιστικά προβλήματα. Αλλά κατά τη δεκαετία του '60, αυτό το ήσσον είδος μεταμορφώθηκε: έχασε την αθωότητά του και η συγγραφέας Renate Rubenstein ιδίως άρχισε να μιλάει για πιο σοβαρά, πιο σημαντικά πιο πολεμικά ζητήματα: την πολιτική, την τέχνη, το ρόλο των διανοουμένων, των γυναικών. Αυτή συνέβαλε πολύ στον επαναπροσδιορισμό του είδους. Αυτή άλλωστε προτιμάει και την αγγλική λέξη *column* από τις παλιότερες ντόπιες εκφράσεις όπως *cursiefje*.

Με την προϊούσα άνοδο των *columns* στην πολιτιστική ιεραρχία, η λέξη *column* άρχισε να χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο από τον εξωδημοσιογραφικό κόσμο: συγγραφείς, δοκιμογράφους, καθηγητές. Ο αριθμός των *columns* μεγαλώνει και οι μεγάλες εφημερίδες διαθέτουν σήμερα έναν ικανό αριθμό *columnisten*, οι οποίοι έχουν γίνει καθοδηγητές της καλλιεργημένης κοινής γνώμης.

Johan Heilbron

